

המים, הנה תולה הכל בעצמו, ומיד היה שב בתשובה, ואז לא הצורך לחזור בתשובה, שהדבר לא בא בשבילו. זהו שכתוב (בראשית ח) ויצא ושוב עד יבשת המים. שאז לא היה הדבר תלוי בו.

אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל ושלחם לכבל, שנאמר (שם) וישלח את היונה מאתו, זו כנסת ישראל. ראה מה פתוב בו - ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. שהכפיד עלה מלך בבל ברעב ובצמא ובהריגת צדיקים הרבה, ומשום כבוד עלה - ותשב אליו אל התבה, וחזרה בתשובה וקבלה.

הטאה כנסת ישראל כמתחלה, ויוסף להגלותם, שנאמר (שם) ויוסף שלח את היונה מאתו, בגלות אחרת של יון. שאמר רבי יהודה גלות יון החשיכה את פניהם של ישראל פשוטי קדרה. ומרב צערם ודחקם מה פתוב בו? ותבא אליו היונה לעת ערב. מה זה לעת ערב? שלא היתה מאירה להם שעת הרוחה כמו שהיה המעשה בראשונה, ונהרגו צדיקים ונחשף היום, והעריב להם השמש ולא יכלו לקום מפני הדחק הרב שהיה עליהם, שנאמר (ירמיה ד) אוי לנו פי פנה היום פי ינטו צללי ערב. פי פנה היום - אלו הם הצדיקים המאירים בשמש. פי ינטו צללי ערב - שנשארו פעוללות בציר, וזהו לעת ערב, ולא בזמן שמאירים להם הצדיקים בשמש.

והנה עלה זית טרף בפיה (בראשית ח). לולי שהעיר הקדוש ברוך הוא רוח הפהגים שהיו מדליקין גרות בשמן זית, אזי אבדה פליטת בית יהודה מן העולם, ובכל פעם

יבשת המים, הנה תולה הכל בעצמו, ומיד היה שב בתשובה. ואז לא הוצרך לחזור בתשובה, שהדבר לא בא בשבילו. הדין הוא דכתיב, ויצא ושוב עד יבשת המים, דאזי לא היה הדבר תלוי בו.

אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל, ושלחם לכבל. שנאמר, וישלח את היונה מאתו, זו כנסת ישראל. ראה מה פתוב בה, ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. שהכפיד עולה מלך בבל ברעב ובצמא ובהריגת צדיקים הרבה. ומשום כבוד עולה, ותשב אליו אל התבה, וחזרה בתשובה וקבלה.

הטאה כנסת ישראל כמתחלה, ויוסף להגלותם, שנאמר ויוסף שלח את היונה מאתו, בגלות אחרת של יון. דאמר רבי יהודה, גלות יון אחשיף פניהון דישראל פשוטי קדרה.

ומרוב צערם ודחקם מה פתוב ביה. ותבא אליו היונה לעת ערב. מה לעת ערב, דלא הוה נהירא להון שעתא דרווחא, כמה דהות עבידא בקדמיתא, ואתקטלו צדיקיא, ואתחשף יממא, ואעריב להו שמשא ולא יכלין למיקם מן קדם דוחקא סגיא דהוי עליהון, שנאמר (ירמיה ד) אוי לנו פי פנה היום פי ינטו צללי ערב. פי פנה היום, אלו הן צדיקיא המאירים בשמש. פי ינטו צללי ערב, שנשארו פעוללות בציר וזהו לעת ערב ולא בזמן דנהירין להון צדיקיא בשמשא.

והנה עלה זית טרף בפיה. לולי שהעיר הקדוש ברוך הוא רוח הפהגים, שהיו מדליקין גרות בשמן זית, אזי אבדה (דף ל ע"א) פליטת יהודה מן העולם. ובכל פעם ופעם שבה

ופעם שבה בתשובה ונתקבלה. אמר רבי פנחס, חוץ מן הגלות הרביעית שעדיין לא שבה, והכל תלוי בתשובה.

ואמר רבי פנחס, אין לך בכל פעם ופעם שלא עכב הקדוש ברוך הוא את גזר דינה של כנסת ישראל, שבע שמשות, ושבעה יובלות, שמא תחזור בתשובה. זהו שכתוב (ש) ויחל עוד שבעת ימים אחרים, חוץ מהראשונים. וישלח את היונה - בגלות אדום.

ולא יספה שוב אליו עוד - שעד היום לא חזרה בתשובה ולא העירה רוחה. שאמר רבי פנחס, אלמלי חזרה בתשובה, לא נשארה בגלות יום אחד. רבי אליעזר אומר, כל הגליות שגלתה כנסת ישראל, נתן לה הקדוש ברוך הוא זמן וקץ ונתעוררה תמיד בתשובה, וגלות האחרון אין לו קץ וזמן, אלא הכל תלוי בתשובה, שנאמר (דברים ל) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו. וכתוב (ש) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך.

אמר לו רבי עקיבא, אם כן, איך יהיה זה לעורר את כלם כאחד בתשובה? מי שהוא בסופי השמים ומי שהוא בסופי הארץ, איך יתחברו כאחד לעשות תשובה?

אמר לו רבי אליעזר: חייך, שאם יחזרו בתשובה ראשי בית הכנסת, או בית כנסת אחד, בזכותם תתפנס כל הגלות, שהקדוש ברוך הוא מסתכל תמיד מתי יחזרו ויעשה להם טוב, שכתוב (ישעיה ל) ולכן יחפה ה' לחננכם, מחפה תמיד אימתי יחזרו בתשובה.

אמר רבי יוסי, יבא זה כזה שאמר רבי פנחס, שכתוב ולא יספה

בתשובה ונתקבלה. אמר רבי פנחס, חוץ מן גלותא רביעאה, דעדיין לא שבה, והכל תלוי בתשובה.

ואמר רבי פנחס, אין לך בכל פעם ופעם, שלא התעכב הקדוש ברוך הוא גזר דינא של כנסת ישראל, שבע שמיטין, ושבע יובלות, שמא תחזור בתשובה. הדא הוא דכתיב, ויחל עוד שבעת ימים אחרים, בר מן קדמאי.

וישלח את היונה, בגלות אדום. ולא יספה שוב אליו עוד, דעד היום לא חזרה בתשובה, ולא העירה רוחה. דאמר רבי פנחס, אלמלי חזרה בתשובה לא נשתיירה בגלות יומא חד. רבי אליעזר אומר, כל הגליות שגלתה כנסת ישראל, נתן לה הקדוש ברוך הוא זמן וקץ, ונתעוררה תמיד בתשובה, וגלות האחרון אין לו קץ וזמן, אלא הכל תלוי בתשובה. שנאמר, (דברים ל ב) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו. וכתיב, (שם ל ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך.

אמר ליה רבי עקיבא, אם כן, היאך יהא דא להתעוררא פולהון פחדא בתשובה, מאן דהוי בסייפי שמיא, ומאן דהוא בסייפי ארעא, היך יתחברון פחדא למעבד תשובה.

אמר לו רבי אליעזר, חייך, דאי יחזרון בתשובה רישי פנישתא, או חדא פנישתא, בזכותם יתכגש כל גלותא, דקודשא בריך הוא איסתכי תדירא, אימתי יחזרון, ויעבד להון טבא, דכתיב (ישעיה ל כח) ולכן יחפה ה' לחננכם. מחפה תמיד אימתי יעשו תשובה. אמר רבי יוסי, אתיא הא, פהא דאמר רבי פנחס, דכתיב ולא יספה שוב אליו עוד.

שוב אליו עוד. לא נאמר ולא יסף שוב אליה, אלא היא לא יספה שוב אליה. מפלל שהוא מזמן ומחכה אימתי תשוב.

רבי יהודה אמר, בא וראה, זה שפתוב ביצקב (בראשית לב, כה) ויותר יצקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. באותו זמן נתנה רשות לכל צבאות השמים לאותם השרים שהתמנו על המלכות, ונפרדו לשלט אלה על אלה, ונתנה רשות ושלטון לשר הגדול של אדום לשלט על האמות.

באותה שעה מה פתוב? ויותר יצקב לבדו, שעד כעת לא היו לו בגימין ולא אפוטרופוס בשמים. ויאבק איש עמו, זהו הוא סמאל, האדון של אדום, ורצה שינתן יצקב תחת שעבודו של אדום, ומשום הזכות הגדולה שהיתה ליצקב לא נתן בידו.

אמר רבי יהודה, באותה שעה התפנסו כל צבאות השמים, ורצו לטען עם סמאל בשביל יצקב. אמר הקדוש ברוך הוא: יצקב אינו צריך לשום אחד מכם, הרי זכותו שישטען עמו. מיד ויאבק איש עמו, טען עמו.

אמר רבי יודא, בא וראה מה פתוב בו, (בראשית כו) וירא פי לא יכול לו, שהיתה זכותו רבה, ולא יכל בטענתו לשעבד את יצקב תחת יד אדום. מיד ויגע בכף ירכו. אלו הם בני יוצאי ירכו.

באותה שעה נחלש יצקב ולא יכל לטען עמו, שפתוב ותקע כף ירף יצקב בהאבקו עמו, בטענתו עמו. ונתנה רשות לסמאל, בני יצקב תחת יד אדום, כל זמן שיעברו על התורה.

באותה שעה לא יסף שוב אליה, אלא היא לא יספה שוב אליה, מפלל שהוא מזמן ומחכה אימתי תשוב.

רבי יהודה אמר, תא חזי, האי דכתיב ביצקב (בראשית לב כה) ויותר יצקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. ביה זימנא אתיהבת רשותא לכל חילי דשמיא, לאינון רברבין דאתמנון על מלפוותא, ואתפרשו אלין לשלטאה על אלין, ואתיהבת רשותא ושולטנא לרברבא דאדום, לשלטאה על אומיא.

ביה שעתא מה פתיב. ויותר יצקב לבדו, דעד כען לא הוו ליה בגימין ולא אפוטרופוס בשמיא.

וואבק איש עמו, דין הוא סמאל, רבא דאדום. ובעא דיתיהב יצקב תחות שעבודא דאדום, ומשום זכותא רברבא דהוה ביצקב, לא אתיהיב בידיה.

אמר רבי יהודה, ביה שעתא אתפנשו כל חילא דשמיא, ובעו למיטען עם סמאל, בגיניה דיצקב. אמר קודשא בריך הוא, לא איצטריך יצקב לשום חד מנכון, הא זכותיה דיטעון עמיה. מיד ויאבק איש עמו, טעין עמיה.

אמר רבי יודא, תא חזי, מה פתיב ביה. וירא פי לא יכול לו, דהוה סגיא זכותיה, ולא יכיל בטענתיה לאשתעבדא יצקב תחות ידא דאדום. מיד ויגע בכף ירכו. אלין אינון בנוהי נפקי ירכיה.

ביה שעתא אתחלש יצקב, ולא יכיל למטען עמיה, דכתיב ותקע כף ירף יצקב בהאבקו עמו, באטענותיה עמיה. ואתיהבת רשותא לסמאל, בנוהי דיצקב תחות ידא דאדום, כל זימנא דיעברון על אורייתא.

באותה שעה לא יסף שוב אליה, אלא היא לא יספה שוב אליה, מפלל שהוא מזמן ומחכה אימתי תשוב.